

Arbetsmarknadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till arbetsmarknadsnämnden

Datum:
2021-08-24

Diarienummer:
AMN-2021-00262

Handläggare:
Eva Hellstrand

Svar på motion om att återkommunalisera vuxenutbildningen från Torbjörn Björlund (V) och Tobias Smedberg (V)

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** avslå motionen.

Ärendet

Torbjörn Björlund (V) och Tobias Smedberg (V) föreslår i en motion väckt 22 mars 2021 att arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att snarast möjligt inleda en återkommunalisering av kommunens vuxenutbildning.

Beredning

Ärendet har beretts av arbetsmarknadsförvaltningen och kommunledningskontoret.

Föredragning

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar som huvudman för kommunal vuxenutbildning som bedrivs i egen och upphandlad form. Det innebär att det är kommunen som ansvarar för frågor som exempelvis utbud och antagning. Följande utbildningsanordnare är aktiva inom kommunens vuxenutbildning under 2021:

Egen regi

- Utbildnings- och jobbcenter (UJC): allmänna ämnen, svenska för invandrare (sfi), Lärvux, yrkesämnena, utbildningar inom vård och omsorg, barn- och fritid, trädgård, restaurang, operatörsutbildning, maskinförare (i särskilt avtal med Maskinentreprenörerna).

Externt upphandlad regi

- Hermods: sfi samt grundläggande och gymnasial vuxenutbildning med vissa yrkeskurser samt allmänna ämnen.
- MoA Lärcentrum: utbildningar inom vård och omsorg.
- Movant: utbildningar inom bygg, el och fastighet.
- Bergstrands utbildningar: utbildningar inom fordon och godshantering samt sfi.
- Kompetensutvecklingsinstitutet (KUI): utbildningar inom vård och omsorg, barn och fritid. Skolan är i en avslutande fas i Uppsala där de sista eleverna slutar 2021.

Under 2020 fanns mellan cirka 60 och 80 procent av de registrerade kursdeltagarna, beroende på utbildningsform, inom externt upphandlad vuxenutbildning. Cirka 8 000 elever studerade på grundläggande eller gymnasial nivå och cirka 5 000 läste sfi.

En tanke i planering och upphandling av vuxenutbildning är att olika utbildningsformer ska erbjudas för att skapa ett så brett utbud som möjligt där utbildningsanordnare ska kunna komplettera varandra. Det finns till exempel vissa skillnader för olika kurser när det gäller att kunna välja mellan skolor avseende distansstudier eller gruppundervisning på plats. När det gäller just gruppundervisning på plats fylls elever på i första hand inom den egna regin.

Upphandling av vuxenutbildning kan i detta sammanhang ses som ett sätt att kunna erbjuda ett större och mer flexibelt utbud där kommunen inte alltid har egen kapacitet och resurser. Som exempel kan nämnas svårighet att ha resurser för att investera i maskiner och annan utrustning för att bedriva yrkesutbildningar. Här kan externa utförare ha större möjligheter utifrån att de verkar nationellt och kan flytta utrustning när söktrycket ändras eller det sker annan påverkan på utbildningen. Externa utförare med gymnasieskola i samma regi ger också möjlighet till ett mer flexibelt resursutnyttjande.

I Uppsala finns en uttalad tanke med att se all vuxenutbildning som en del i "Ett Uppsala" oavsett egen eller externt upphandlad verksamhet. Det innebär bland annat att flera satsningar som görs för att utveckla kvaliteten i vuxenutbildningen omfattar både egen och extern regi. Ett gemensamt arbete för att stärka kvaliteten har påbörjats under året som omfattar alla anordnare med sex fokusområden: validering, sfi-ramtid, integrerade språk- och yrkesutbildningar (kombinations-utbildningar), kollegialt lärande, digitalisering och avbrott.

I upphandling av vuxenutbildning regleras verksamheten i avtal. Det är därmed mycket viktigt att följa upp att ställda kvalitetskrav upprätthålls. Det är lika viktigt att bevaka kvaliteten inom kommunens vuxenutbildning i egen regi. En viktig del av samarbetet mellan vuxenutbildningens alla anordnare handlar också om att samordna information och marknadsföra utbildningar. Som exempel kan nämnas mässor gällande utbudet av skolor och utbildningar som arrangeras av kommunen och där både utbildningsanordnare i egen och extern regi presenterar sig.

Nämnden är enig med det som sägs i motionen att vuxenutbildningen är ett mycket viktigt verktyg för att möta behoven av kompetensförsörjning och att motverka arbetslöshet. Ett exempel är nämndens satsning på yrkesutbildningar i kombination med språkstudier som har en förväntan att möta efterfrågan hos arbetsgivare och bidra till snabbare etablering av nyanlända. Denna utbildningsform erbjuds både i egen och extern regi.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 24 augusti 2021
- Bilaga, Motion om att återkommunalisera vuxenutbildningen från Torbjörn Björlund (V) och Tobias Smedberg (V)

Arbetsmarknadsförvaltningen

Lena Winterbom
Förvaltningsdirektör

Återkommunalisera vuxenutbildningen

Vuxenutbildning är nyckeln som öppnar dörrarna till arbetsmarknaden för den som idag saknar rätt kompetens eller som vill byta yrkesbana. Den ger förutsättningar för ett livslångt lärande och god livskvalitet och utgör en viktig del i omställningen av arbetsmarknaden efter pandemin. I synnerhet yrkesinriktade utbildningar har en avgörande roll för arbetsmarknadens kompetensförsörjning och ger den enskilde mycket bra chans till att få en anställning i Uppsala.

Rätt vuxenutbildning kan hjälpa långtidsarbetslösa eller de som på annat sätt står långt ifrån arbetsmarknaden att komma tillbaka till arbetet. Vuxenutbildning kan hjälpa den som har en anställning att möta dagens och morgondagens krav på efterfrågad kompetens. Och den kan bidra till nyanländas integration och möjligheter på arbetsmarknaden. Från samhällets sida ser vi också ett behov av ett utbud av vuxenutbildningar som ska säkra kompetensförsörjningen inom bristyrken.

Kommunen har ett behov av en robust och flexibel vuxenutbildning som möter samhällets och kommunens egna krav. Idag är dock vuxenutbildningen organiserad på ett sätt som äventyrar såväl kvalitet som arbetsmiljö och effektiv resursanvändning.

Idag är vuxenutbildningen sönderhackad med flertalet utförare, såväl i egen som i extern regi. Detta har under flera år visat sig innebära en rad problem, bland annat i form av ineffektivt nyttjade resurser. På vissa utbildningar har ingen av aktörerna lyckats fylla undervisningsplatserna med tillräckligt många elever. Istället för ett fullt klassrum har fler aktörer erbjudit samma undervisning men i var sina halvtomma klassrum. Det gör att varken lokaler eller personalresurser används på ett bra sätt och i slutändan går sådan ineffektivitet ut över elevernas undervisning. Ovanpå detta ska såväl externa aktörer som egenregi konkurrera om varandra och marknadsföra sina utbildningar i syfte att fylla sina egna klassrum. Skattemedel som ska gå till vuxenutbildning går istället till privata företags marknadsavdelningar. Detta är orimligt i en tid när vuxenutbildningen spelar en allt större roll.

Ett annat problem är att en del av de skattemedel avsedda för vuxenutbildning hamnar på privata aktiebolags vinstkonton. Skolan, likväl vuxenutbildning som förskola, grundskola eller gymnasium, ska vara till för eleverna, inte för aktieägare. Demokratiska beslut – och inte marknaden – ska avgöra vilka utbildningar som behövs och under vilka former. För ökad kostnadseffektivitet och demokratisk styrning bör vuxenutbildningen återkommunaliseras.

Med anledning av ovanstående yrkar Vänsterpartiet på

att arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att snarast möjligt inleda en återkommunalisering av kommunens vuxenutbildning.

Torbjörn Björlund (v) Tobias Smedberg (v)

